

**KOKEMUKSESTA VERTAISTUKIKERTOMUKSEKSI -
KIRJOITTAMINEN ULKOSUOMALAISTEN
VERTAISTUEN VÄLINEENÄ**

Kristiina Andreasson
Kandidaatintutkielma
Kirjoittaminen
Jyväskylän yliopisto, avoin
yliopisto
Kevät 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Jyväskylän yliopisto, avoin yliopisto
Tekijä Kristiina Andreasson	
Työn nimi Kokemuksesta vertaistukikertomukseksi – kirjoittaminen ulkosuomalaisten vertaistuen välineenä	
Oppiaine Kirjoittaminen	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Huhtikuu 2022	Sivumäärä 19 + lähteet +liite
<p>Tiivistelmä</p> <p>Millainen ulkosuomalaisten vertaistuen väline on kirjoittaminen? Tutkimuskysymykseeni etsin vastausta narratiivisella temaattisella analyysillä. Analyysissä käytän David Hermanin semanttisten roolien erittely -asteikkoa, joka kuvaa päähenkilön roolia suhteessa tapahtumiin. Hermanin asteikon lisäksi hyödynnän teemoittelua ja tyypittelyä.</p> <p>Aineistoni on 2020–2021 julkaistu Tositarinoita-blogisarja. Sarja sisältää yksitoista ulkosuomalaisten vapaaehtoisten vertaisasiantuntijoiden kirjoittamaa omaelämäkerrallista vertaistukikertomusta. Tositarinoita-sarjan kaltaista verkkovertaistukea ei ole aiemmin toteutettu ulkosuomalaisperheiden kohderyhmälle. Kirjoittajien näkökulmaa avaa vertaisasiantuntijoille tekemäni kysely.</p> <p>Keskeiset tulokset:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vertaistuelliseen kirjoittamiseen ei ole vain yhtä mallia: päähenkilön rooli suhteessa tapahtumiin voi olla toimija, kokija tai kohde missä tahansa kohdassa vertaistukikertomusta. 2. Kirjoittaminen ulkosuomalaisten vertaistuen välineenä voi olla luonteeltaan opastava, lohduttava ja/tai rohkaiseva. 3. Kirjoittajan ensisijaisen tavoitteen ei välttämättä tarvitse olla vertaistuki. Omaelämäkerrallisen kirjoittamisen sivutuotteena voi kuitenkin syntyä vertaistukea. Vertaistuen välineeksi tarkoitetun kirjoittamisen kannattaa olla ainakin jossain määrin ohjattua. <p>Analyysini tulokset sekä hahmottelemani tyyppikertomukset voisivat jatkossa olla avuksi esimerkiksi ulkosuomalaisten verkkovertaistuen kehittämisessä ja tavoitteellisessa, omaelämäkerrallisessa kirjoittamisessa.</p>	
Asiasanat kertomus, omaelämäkerrallinen kirjoittaminen, narratiivinen analyysi, narratiivisuus, tarina, ulkosuomalaisuus, vertaisasiantuntija, vertaistukikertomus	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Tositarinoita-sarja Perhe maailmalla -blogissa.....	6
------------	---	---

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	HENKILÖKOHTAISESTA KOKEMUKSESTA VERTAISTUKIKERTOMUKSEKSI	3
	2.1 Tarina, kertomus, kerronnallinen diskurssi	3
	2.2 Vapaaehtoisesta vertaisasiantuntijaksi: Lähettiläiden koulutus	4
3	TOSITARINOITA-SARJA	6
	3.1 Vertaistukikertomukset ja kysely lähettiläille.....	6
	3.2 Tositarinoita-sarja: aiheet ja teemat	7
	3.3 Vertaistukikertomukset ja omaelämäkerrallinen kirjoittaminen	9
4	TOSITARINOITA-SARJA: ANALYYSI.....	11
	4.1 Narratiivinen analyysi.....	11
	4.2 Toimija - kokija - kohde	11
	4.3 Tositarinoita-sarja: teemoittelu ja tyypittely	15
5	LOPUKSI.....	18
	LÄHTEET	20
	LIITE	24

1 JOHDANTO

Kiinnostuin ulkosuomalaisuuteen liittyvistä kertomuksista ja erityisesti niiden kirjoittamisesta omien kokemusteni pohjalta: ulkomailla asuessani avasin itsekin näkökulmaa ulkosuomalaisarkeen henkilökohtaisissa blogeissani. Ensisijaisesti kirjoitin merkintöjäni fyysisesti kaukaisille läheisilleni. Toivoin kuitenkin myös muiden ulkosuomalaisten tai ulkomaanmuuttoa suunnittelevien saavan blogeistani ehkä käytännön neuvoja, jopa vertaistukea. Näin oli tapahtunut omalla kohdallani, kun olin lueskellut muuttoihin valmistautuessa itselleni tuntemattomien ulkosuomalaisten blogeja.

Vuosittain useita tuhansia Suomen kansalaisia muuttaa ulkomaille ja palaa ulkomailta takaisin kotimaahansa (Tilastokeskus 11a8, 2021). Jokaisen ulkosuomalaisen ja paluumuuttajan kokemukset ovat luonnollisesti uniikkeja. Kokemuksia voivat kuitenkin yhdistää tietyt teemat, esimerkiksi lähtö- ja/tai paluumuuton identiteettipohdinnat, sopeutumishaasteet sekä yksinäisyys/yhteisön puute. Kokemuksiaan, tunteitaan ja tietoa asuinmaastaan – ylipäätään elämäänsä – ulkosuomalaiset ja paluumuuttajat jakavat verkossa monissa muodoissa (mm. henkilökohtaiset, temaattiset blogit, podcast, videot) sekä lukuisissa ryhmissä ja yhteisöissä (mm. Suomalaiset maailmalla Oy).

Kirjoittaminen ulkosuomalaisten vertaistuen välineenä on kiinnostanut minua aiheena pidemmän aikaa. Kandidaatintutkielmani aihevalinta liittääkin yhteen omakohtaiset kokemukseni, kiinnostukseni sekä työskentelyni viestintäasiantuntijana Perhe maailmalla -projektissa [jatkossa PM-projekti]. Joulukuussa 2021 päättyneen projektin tavoitteena oli tarjota lähtö- tai paluumuuttoa suunnitteleville sekä ulkomailla asuville suomalaisperheille¹ psykososiaalista tukea ja luotettavaa tietoa arjen tueksi. Tositarinoita-otsikolla toteutettu projektin vertaistuellinen osuus koostui ulkosuomalaisten vapaaehtoisten² suullisista ja kirjallisista vertaistukikertomuksista³. Kirjalliset vertaistukikertomukset julkaistiin projektin blogissa marraskuun 2020 ja lokakuun 2021 välillä Tositarinoita-sarjassa. Sarjan julkaisut (11

---

¹ Perheen määrittely PM-projektissa: ”Perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia.” (Tilastokeskus. Tietoa tilastostoista/käsitteet.)

² Vapaaehtoisten roolit: lähettiläs (blogi) sekä tarinankertoja ja keskustelunvirittäjä (virtuaalinen Tositarinoita maailmalta -nuotiopiiri). Jokainen vapaaehtoinen sitoutui toimimaan vähintään kerran yhdessä roolissa.

³ Tarinankertojien suullisia vertaistukitarinoita kuultiin tunnin mittaisissa suorissa verkkolähetyksissä, nuotiopiireissä. Niitä järjestettiin 14 kertaa lokakuusta 2020 kesäkuulle 2021.

kpl) ovat tutkimusaineistoni. PM-projektipäällikön tietojen (haastattelu helmikuu 2022) sekä tiedonhakuni perusteella näyttäisi siltä, ettei ulkosuomalaisperheiden kohderyhmälle ole toteutettu aiemmin Tositarinoita-sarjan kaltaista verkkovertaistukea. Vertaistukikertomusten tuottamista käsittelemme luvuissa 2 ja 3.

Tutkielmassani muita keskeisiä käsitteitä ovat mm. tarina ja kertomus sekä narratiivisuus. Narratiivisuuden suomenkieliseksi vastineeksi Hannu Heikkinen suosittaa kerronnallista tutkimusta, joka kattaa niin kertomisen kuin kertomustenkin tutkimuksen. Kerronnallisessa tutkimuksessa kohteena voivat olla kertomisen prosessit (miten kerrotaan) tai kertomisen tuotokset (millaisia kertomuksia syntyy). (Heikkinen 2018, 172.) Käsitteistä tarkemmin luvussa 2.

Millainen ulkosuomalaisten vertaistuen väline on kirjoittaminen? Tutkimuskysymykseeni etsin vastausta narratiivisella temaattisella analyysillä. Analyysissä tukeudun David Hermanin semanttisten roolien erittely -asteikkoon. Asteikolla kuvataan päähenkilön roolia suhteessa tapahtumiin. Kandidaatintutkielman suppeuden vuoksi käytän vain osaa asteikon rooleista (toimija, kokija, kohde). Hyödynnän lisäksi teemoittelua ja tyypittelyä saadakseni aineistosta mahdollisimman laajasti havaintoja. Analyysiprosessi, teemoittelu ja tyypittely sekä niiden tulokset kuvataan luvussa 4.

Tutkimuskysymykseeni vastaamisen lisäksi sivuan vertaistukikertomusten aiheita ja koko Tositarinoita-sarjan teemoja. Pohdin lyhyesti myös sitä, miten Tositarinoissa asettuvat suhteessa toisiinsa projektin, kohderyhmän ja kirjoittajan tavoitteet. Tarkasteluni ulkopuolelle rajaan editorin roolin, julkaisuprosessin ja vastaanoton.

Tositarinoita-julkaisujen lisäksi käytettävissäni ovat olleet lähettiläille tekemäni kyselyn tulokset sekä projektipäällikön haastattelu ja kävijäanalytiikka. Ei-julkisiin projektiaineistoihin olen saanut tutkielmaani varten käyttöluvan PM-projektia koordinoineelta Kvs-säätiöltä.

2 HENKILÖKOHTAISESTA KOKEMUKSESTA VERTAISTUKIKERTOMUKSEKSI

2.1 Tarina, kertomus, kerronnallinen diskurssi

Tarina, kertomus, narratiivi ja narratiivisuus ovat termejä, joita voidaan ymmärtää ja käyttää monin eri tavoin, tieteenalasta riippuen⁴. Tutkielmassani tukeudun narratologiaan, jossa erotetaan toisistaan tarina, kertomus ja kerronta. Heikkisen mukaan tarina ”on kertomuksen tapahtumarakenne - - joka vastaa kysymykseen, mitä on tapahtunut”. Tapahtumien kulku on kuitenkin kerrottavissa ja esitettävissä eri tavoilla, keinoilla ja välineillä. (Heikkinen 2018, 172.) Kerronta tapahtuu nykyhetkessä, sen tulosta voidaan kutsua kertomukseksi (Hyvärinen päiväamäton lähde).

Kertomuksen ei tarvitse välttämättä edetä kronologisesti, siinä voidaan käyttää esimerkiksi taakumia ja ennakoiteja (Heikkinen 2018, 173). Häninen toteaa, että ”kertomus esittää tarinan aistittavassa muodossa - -, dramatisoi tai kuvaa kerronnan keinoin tapahtumiin liittyviä tunteita ja muita kokemuksia.” (Häninen 2018, 192.)

Kertominen ei tapahdu ilman tarkoitusta (Häninen 2018, 191). Kertomisen aktiivisesti rakentavaa ja muokkaavaa luonnetta korostaa kertomuksen ja kerronnan erottelu narratologiassa (Hyvärinen päiväamäton lähde). Kerronnan keinoja ovat esimerkiksi erilaiset tyylilajit. Kertomisen tapaan, muotoon ja välineisiin viittaa narratologiassa kerronnallisen diskurssin käsite. Kerronnallinen diskurssi vastaa kysymykseen, miten kerrotaan. (Heikkinen 2018, 173-175). Narratiivisessa tutkimuksessa voidaan tarkastella myös kertomuksen kerrottavuutta kerrontatilanteeseen nähden. (Häninen 2018, 192.)

Arkisessa kielenkäytössä tarina ja kertomus ovat usein synonyymeja (Heikkinen 2018, 172). (Tunnistan tämän tavan omaltakin kohdaltani!) Samanlaista tarina- ja kertomus-käsitteiden sekoittumista näkee myös vaikkapa tietokirjoissa, kuten kirjoittamisoppaissa. Sekoittuminen näkyy jopa Tositarinoita-sarjan otsikossa: narratologian ja kirjoittamisen oppiaineen

---

⁴ Aiheesta lisää ks. esimerkiksi Heikkinen 2018, 172.

viitekehuksesta tarkasteltuna sarjan nimi olisi pitänyt olla Tosikertomuksia. Tutkielmassani käytän tietysti sarjan oikeaa nimeä, mutta tästä eteenpäin viitataan sarjan julkaisuihin sanalla kertomus.

Narratiivisuus on keskeistä sosiaalisessa mediassa: runsaasti näkyvyyttä ja tykkäyksiä saavat tavalla tai toisella tunteisiin vetoavat kertomukset. Mediassa käsitellään monia aiheita – esimerkiksi ulkosuomalaisuutta – usein henkilökertomusten kautta. Tämänäyttöinen viestintä ja journalismi ovat herättäneet myös kritiikkiä⁵.

2.2 Vapaaehtoisesta vertaisasiantuntijaksi: Lähettiläiden koulutus

Narratiiveja ja narratiivisuutta hyödynnettiin käyttäjätarinoiden muodossa mm. PM-projektin tapahtumasisältöjen sekä vertaisasiantuntijoiden koulutuksen suunnittelussa. Tositarinoita-sarjan kirjoittajien – kuten kaikkien PM-vapaaehtoisten – piti osallistua projektin järjestämään kolmiosaiseen vertaisasiantuntijakoulutukseen. Koulutuskokonaisuuden suunnittelin ja toteutin yhteistyössä projektipäällikön kanssa. Vastuullani oli osio, joka käsitteli oman kokemuksen tuottamista vertaistukikertomukseksi. Tuottamisen pohjaksi päädyin aiempien opintojeni perusteella ehdottamaan kertomusrakenteen tuttua juonimallia: alku, käänne, loppu. Oletin kertomusrakenteen, valmiin rakennemallin, helpottavan henkilökohtaisesta kokemuksesta kirjoittamista. Lähettiläiden ei tarvinnut olla ammattikirjoittajia – vertaisasiantuntijalta ei vaadita tiettyä ammatillista taustaa tai koulutusta (Hietala & Rissanen 2015, 16-17). Koulutusta suunniteltaessa tukeuduin myös kävijäanalytiikkaan. Analytiikkatiedot tukivat kertomusrakenteen hyödyntämistä vertaistuellisissa sisällöissä: Eniten näyttökertoja blogissa olivat jo ensimmäisen vuoden aikana keränneet henkilöhaastattelut ja kolumnit – nimenomaan henkilökohtaiset kertomukset. (Google Analytics 2021.)

Vertaisasiantuntijoiden koulutuksessa käytiin läpi mm. omakohtaisen kokemukserakenteen rakennetta ja vertaistuen esiintuomista sisällössä. Koulutuksessa käytin narratiivisuudesta arkikielisiä ilmauksia tarinallisuus ja tarinankerronta (storytelling), kun viittasin

---

⁵ Laajemmin aiheesta ks. Mäkelä ym. 2020

kertomusrakennetta noudattelevaan viestinnälliseen vuorovaikutukseen. Koulutusmateriaalin koostamisessa ja työstämisessä käytin etenkin teoksia Tarinan valta (Torkki 2018) sekä Storytelling työkaluna (Rauhala & Vikström 2014). Koulutusmateriaaliin olin kerännyt kertomusrakenteen käytöstä eri tahoilta esimerkkejä (mm. julkinen sektori, mediasisällöt sekä PM-verkosisivujen suunnittelu).

Koulutuksessa käytin esimerkkikertomuksena omaa kokemustani yllättävästä lähtömuutosta (Helsinki – Glomfjord) ja vielä yllättävämmästä paluusta (Glomfjord – Turku). Esimerkissäni oli kertomusrakenteesta tuttu juonimalli. Vertaistuellisuus oli mukana sisällössä ja rakenteessa: käänne saattoikin tarkoittaa jopa päähenkilön tilanteen tilapäistä huononemista, mutta lopun piti olla tavalla tai toisella voimaannuttava. Esimerkkini korosti lisäksi sitä, että Tositarinoita-sarjassa kyse oli nimenomaan omista, henkilökohtaisista ulkosuomalaisuuskokemuksista. Lähettiläs saattoi siis kirjoittaa esimerkiksi lastensa suomen kielen taidon heikkenemisestä, mutta omasta näkökulmastaan, tuntemuksistaan ja kokemuksistaan käsin kuten Anna Gustafsson teki (Gustafsson 21.4.2021).

Julkaisu ympäristön (blogi; kerrontatilanne) tarkastelu sekä vertaisasiantuntijakoulutuksessa käyttämäni esimerkkikertomuksen merkitys mallikertomuksena rajautuvat tutkielmani ulkopuolelle.

3 TOSITARINOITA-SARJA

3.1 Vertaistukikertomukset ja kysely lähettiläille

Tositarinoita-sarjaan kirjoitti kahdeksan lähettilästä yhteensä yksitoista kertomusta⁶.

TAULUKKO 1 Tositarinoita-sarja Perhe maailmalla -blogissa

Tositarinoita-julkaisu	Julkaistu
Minna Kaukua: Joulukuukausi: maassa maan tavalla vai perinteitä kunnioittaen (jatkoissa MK)	26.11.2020
Helena Jalanka: Suosituimpia suomen kielen sanoja maailmalla (HJ1)	3.12.2020
Emmi Koukkari: ”Haluaisitko muovikassin?” (EK1)	10.12.2020
Katariina Kääpä: Kun kamala kouluruotsi pelastaa (KK)	17.12.2020
Kaija Rasmussen: Kun haikara kiertää kaukaa (KR)	14.1.2021
Helena Jalanka: Vaali hyvää suhdetta asuinmaahasi (HJ2)	10.2.2021
Emmi Koukkari: Kukkia, kahvia, kinastelua (EK2)	14.4.2021
Anna Gustafsson: Miina ja Manu muuttavat taas (AG1)	21.4.2021
Kati Abi Khaled Hernesniemi: Kansainvälinen työperäinen liikkuvuus ammattina (KH)	12.5.2021
Siru Kantola: Ulkomaasta kotimaaksi (SK)	6.10.2021
Anna Gustafsson: Isä tulikin mukana (AG2)	13.10.2021

Kirjoittajanäkökulmaa avaa lähettiläille tammikuussa 2022 tekemäni kysely (Liite 1). Siinä toteutuivat avokysymysten muotoa myöten anonyymien aineiston vaatimukset: yksittäisiä tutkittavia ei ole tunnistettavissa, eikä aineistoon ole yhdistettävissä samoista tutkittavista uusia tietoja (Aineistohallinnan käsikirja). Minulla ei siis ole tietoa, ketkä kyselylinkin saaneista lähettiläistä⁷ vastasivat (n=5). Valitettavasti vasta 12.2.2022 seminaaritapaamisessa havaitsin merkittävän virheen työprosessissani: kyselysaateeni sisälsi tietoa tutkielmastani, muttei suostumuslomaketta ja tietosuojailmoitusta. Saatuaani kandidaattiseminaarin ohjaajalta (Nora Ekström) toimintaohjeet, pyysin jälkikäteisesti kuittausta, salliiko/kieltääkö vastaaja vastaustensa käytön tutkielmassani. Viisi ilmoitti sallivansa – joskaan yksi heistä ei varmuudella muistanut vastanneensa. Yksi kuittasi, ettei ollut vastannut; kaksi ei reagoanut viesteihini. Uskaltauduin hyödyntämään vastauksia keskusteltuani 22.2.2022

⁶ PM-blogi oli projektin viestintäkanava 26.11.2019–15.12.2021. Tuona aikana julkaistiin 112 blogisisältöä. Tositarinoita-sarja muodostaa sisällöistä määrällisesti noin kymmenen prosenttia. Projektin päätyttyä sivusto ja blogi siirtyivät osaksi Suomi-Seura ry:n pysyvää toimintaa.

⁷ Periaatteessa vastaanottajat olisivat voineet jakaa linkin myös ulkopuolisille; pidän tätä epätodennäköisenä.

kandidaattiseminaarin ohjaajan kanssa. Erittäin suurella todennäköisyydellä olen saanut jokaiselta vastaajalta suostumuksen. Samalla tietosuojailmoitus ja virallinen tutkimustiedote on tavoittanut heidät.

Tositarinoita-sarja (marraskuu 2020 – lokakuu 2021) on sosiaalisen median kontekstissa teknisesti julkinen aineisto. Vaikka projekti on päättynyt, sarja on edelleen PM-blogissa vapaasti luettavissa. Tällaisen aineiston tutkimuskäyttöön ei välttämättä tarvitse pyytää tuottajan suostumusta. Tutkimuseettiset ohjeet eivät kuitenkaan ole yksiselitteiset. Keskeisimpiä verkkoaineiston tiedonkeruuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ovat suostumus ja yksityisyyden suojeleminen. (Kosonen, Laaksonen, Terkamo-Moisio, Rydenfelt 2018.) Em. kysymykset osoittautuivat aineistovalinnassani haasteeksi ja ylläpitivät tutkimuseettistä pohdintaa tutkielmatyössäni.

Yksityisyyttä tai tietosuojaa aineistossa on jo lähtökohtaisesti mahdotonta säilyttää: jokaisessa Tositarinoita-julkaisussa on mukana kirjoittajan nimi sekä hänen itsestään tekemä esittely. Myös suostumuksen osalta tilanne on monimutkainen: Tositarinoiden julkaisukanava sekä sarjan pysyminen verkossa projektin päätyttyä ovat olleet lähettiläiden tiedossa. Sarjan mahdollisesta tutkimuskäytöstä ei kuitenkaan projektissa sovittu. Olen itse kertonut lähettiläille eri yhteyksissä 2020–2021 sarjan [tulevasta] tutkimuskäytöstä. Kerroin siitä myös kyselysaatteissa tammikuussa 2022. Yksikään lähettiläs ei ilmoittanut missään vaiheessa suhtautuvansa kielteisesti aineiston tutkimuskäyttöön.

Tutkimuseettisten ohjeiden pohjalta päädyin harkinnan jälkeen tarkastelemaan koko sarjaa analyysissa, teemoittelussa ja tyypittelyssä (luku 4). Ratkaisuni taustalla ovat projektin aikainen yhteistyöni lähettiläiden kanssa, aineiston verkkojulkaisu sekä PM-projektia koordinoineelta Kvs-säätiöltä erikseen saamani aineiston käyttö lupa. Kompromissina analyysini sitaattit ovat kuitenkin vain kyselyyn suostumuksensa kuitanneiden lähettiläiden kertomuksista.

3.2 Tositarinoita-sarja: aiheet ja teemat

Tositarinoita-sarjassa pakollisia sisällön reunaehtoja olivat vertaistuellisuus, toivo ja voimaannuttava loppu. Lähettilään valittavissa olivat kerronnan keinot ja kertomuksen rakenne, niiden näkökulmasta aineisto onkin melko heterogeeninen. Lähettiläät pystyivät valitsemaan vapaasti myös aiheen – joskin sen piti tietysti liittyä ulkosuomalaisuuteen. Käytännössä jokaisella

lähettiläällä oli valmiiksi mietittynä aihe, vain yksi halusi ideoida kanssani aihevaihtoehtoja. Osalla olisi ollut useampikin aihe, mutta aikaa ainoastaan yhden kertomuksen kirjoittamiseen. Jotkut lähettiläistä käsittelivät samaa aihetta kirjallisesti Tositarinoita-sarjassa ja suullisesti virtuaalisessa nuotiopiirissä. Projektissa herättikin pohdintaa se, voiko aiheen toistuminen muodostua kohderyhmän kannalta puuduttavaksi⁸.

Sarjassa käsitellään hyvin olennaisia ulkosuomalaisuuteen kytkeytyviä aiheita (pois lukien paluumuutto). Useimmin nousevat esiin ulkosuomalaisuuteen liittyvät identiteettipohdinnat (10 julkaisua), kielitaito/-muuri (7) sekä sopeutuminen ja kulttuurierot (4). Lisäksi aiheina ovat mm. lasten äidinkielen ylläpito, etäisyys läheisiin, monikulttuuriset parisuhteet, työskentely ulkomailla ja ulkosuomalaisuus yleisesti. Pandemia mainitaan kolmessa julkaisussa. Lähettiläiden aihevalintojen taustalla olivat kyselyvastausten mukaan mm. aiheen ajankohtaisuus omassa elämässä, eri maiden kokemusten vaikutukset, kiinnostus kieleen sekä identiteetin muuttumiseen ja kehittymiseen ulkomailla, kohderyhmä-ajattelu sekä oman kokemuksen yleistämismahdollisuus. Valitsemansa aiheen omakohtaista tärkeyttä kirjoittajat perustelivat mm. ulkosuomalaisten yhteisellä kokemuksella sekä ulkomaanmuuttoon keskeisesti liittyvänä (kuten kommunikaatio ja vieraan kielen oppiminen). Vaikka aiheet olivat samantyyppisiä tai sivusivat toisiaan, lähettiläiden valitsemat kerronnan keinot olivat erilaisia. Kertomuksissa käytettiin esimerkiksi parodiaa (HJ2).

Lähettiläiden aihevalinnat voi luokitella kolmeen pääteemaan: ulkosuomalaisidentiteetti, kielimuuri ja kulttuurierot sekä sopeutuminen (resilienssi). Teemat edustavat pitkäkestoisia prosesseja, jotka olivat kirjoittamisajankohtana lähettiläillä itsellään mahdollisesti edelleen käynnissä. Pääteemat toteuttavat myös kohderyhmän yleisimpiä sisältötoiveita⁹. Kertomusten aiheiden ja kokonaisuuden pääteemojen näkökulmista Tositarinoita-sarja toimi vertaistuen välineenä.

---

⁸ Tositarinoiden vastaanotto eli mm. kohderyhmän kokemus lähettiläiden valitsemien aiheiden tai esitysmuodon merkityksestä rajautuu ulos tutkielmastani.

⁹ Tietolähteinä ulkosuomalaisperheiden tuen tarvekartoitus (2018) sekä PM-tilaisuuksien palautekyselyt (2019-2021). Eniten nousivat sisältötoiveissa esille mm. ihmissuhteet (ml. parisuhde) ja yksinäisyys, lasten äidinkielen ylläpito ja vanhemmuus ylipäätään sekä sopeutuminen ulkosuomalaisarkeen.

3.3 Vertaistukikertomukset ja omaelämäkerrallinen kirjoittaminen

Vertaisasiantuntija toimii omassa viiteryhmässään, vertaisten kesken, ja tukee samassa elämäntilanteessa olevia kokemuksellaan. Vertaisasiantuntijuus on aina vapaaehtoista toimintaa. Kokemusasiantuntija toimii vertaisasiantuntijaa laajemmin, esimerkiksi terveydenhuoltoalalla asiantuntijapohjaisen tiedon täydentäjänä ammattilaisten rinnalla mm. koulutuksissa ja tukena järjestelmiä kehitettäessä. (Hietala & Rissanen 2015, 14-17.) Verkkovertaistukea sivutaan aiheena eräissä kirjoittamisen oppiaineen pro gradu -tutkielmissa (esimerkiksi Kukkonen 2015; Parviainen 2009; Saarinen 2008). Pääasiallisesti em. tutkielmissa käsitellään narratiivisen tutkimuksen menetelmillä terapiakirjoittamista. Tositarinoita-sarjan tarkastelu terapiakirjoittamisena rajautuu tutkielmani ulkopuolelle.

Lähettiläiden viiteryhmä oli PM-projektin kohderyhmä (lähtö- tai paluumuuttoa suunnittelevat sekä ulkomailla asuvat suomalaisperheet). Vertaistuen vaatimus toi mukanaan väistämättä omaelämäkerrallisuuden: lähettilään oli kirjoitettava nimenomaan omista ulkосуomalaiskokemuksistaan, omasta näkökulmastaan. Omiin kokemuksiinsa perustuvia tekstejä oli lähettiläistä julkaissut painettuna tai verkossa ennen Tositarinoita neljä ja sen jälkeen kolme. Kaikki vastanneet ilmaisivat olevansa kiinnostuneita jatkossakin julkaisemaan kokemuksiinsa perustuvia henkilökohtaisia tekstejä esimerkiksi blogissa. Myös omaelämäkerrallinen kirjoittaminen ylipäätään kiinnosti kaikkia.

Päivi Kososen mukaan omaelämäkerrallista kirjoittamista on tuotettu eri muodoissa ja käytetty eri aikoina mm. itsetuntemuksen kehittämiseen, omaa elämäntapaa ja todellisuutta jäsentämään sekä lohduttaviin ja hoitaviin tarkoituksiin. Omaelämäkerrallisen kirjoittamisen tavoite voi myös alusta asti olla julkaiseminen. (Kosonen 2014, 97-99.) Sekä vertaistuellisissa kertomuksissa että omaelämäkerrallisessa kirjoittamisessa on keskiössä henkilökohtaisen kokemuksen, muiston tms. tuottaminen kirjalliseen muotoon. Kummassakin käsittely voi keskittyä johonkin yksittäiseen elämäntapahtumaan. Lähettiläiden kyselyvastauksissa mainittiin, että kirjoittaminen auttoi esimerkiksi jäsentämään omassa elämässä ajankohtaista tai vaikeaa, jopa tabuksi koettua aihetta. Omaelämäkerrallisten kertomusten jakamisen koettiin olleen apuna oman elämäntilanteen käsittelyssä ja ymmärtämisessä.

Tositarinoita-sarjan julkaisuja voi pitää tietyllä tapaa ohjattuna omaelämäkerrallisena kirjoittamisena, jos tarkastellaan aiheita, tavoitteita ja kohderyhmäajattelua. Tositarinat eivät kuitenkaan olleet ainoita projektin blogissa julkaistuja omaelämäkerralliseksi luokiteltavia sisältöjä. Tällaisia olivat esimerkiksi eräät kolumnit sekä Jenny Orphanoun neliosainen sarja omasta ja monikulttuurisen perheensä sopeutumisesta Suomeen (Orphanou 2021). Kirjoitin PM-blogiin itsekkin yhden – selkeästi omaelämäkerrallisen! – kolumnin (Andreasson 2019). Vertaistuellisten ja omaelämäkerrallisten sisältöpiirteiden perusteella sekä Jenny Orphanoun julkaisut että kirjoittamani kolumni olisivat voineet kuulua Tositarinoita-sarjaan. Sarjassa pääsivät kuitenkin julkaisemaan vain projektin vapaaehtoiset, vertaisasiantuntijakoulutuksen suorittaneet.

Projektin ja kohderyhmän tarpeiden näkökulmasta Tositarinoita-sarjan tavoite oli vertaistuki. Kyselyn perusteella vertaistuki oli tavoitteena myös lähettiläillä. Muita tavoitteita lähettiläiden vastausten mukaan olivat mm. keskustelu ulkomailla samassa elämäntilanteessa olevien kanssa, ilon tuottaminen lukijoille, omien kokemusten ja osaamisen jakaminen sekä verkostoituminen. Vastauksissa esiinnousseita kirjoittamiseen liittyviä tavoitteita olivat omaelämäkerrallinen kirjoittaminen tai siihen rohkaistuminen, terapiakirjoittaminen sekä mahdollisuus saada lisää kirjoituskokemusta. Projektin ja lähettiläiden tavoitteet olivat siis osin identtisiä, osin eroavia. Neljä viidestä kyselyyni vastanneesta lähettiläistä koki PM-vertaisasiantuntijatoiminnan kokonaisuudessaan hyödyttäneen ulkosuomalaisia.

4 TOSITARINOITA-SARJA: ANALYYSI

4.1 Narratiivinen analyysi

Narratiivisen tutkimuksen keskiössä on kertomusten analyysi. Narratiivisen tutkimuksen aineistosta pitää siis olla löydettävissä tarinallinen merkitysrakenne. (Hänninen 1999, 16; Hänninen 2018; 192-193.) Narratiivista tarkastelutapaa voidaan käyttää, kun tutkimuskohteena ovat esimerkiksi yksilöiden kertomat tarinat elämästään (Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006).

On olemassa erittäin monia erilaisia narratiivisia analyysimenetelmiä. Niitä voidaan luokitella sen mukaan, onko kiinnostuksen kohteena kertomusten sisältö vai kertomisen tapa. (Hänninen 2018, 195.) Useampikin menetelmä olisi voinut tulla kyseeseen Tositarinoita-sarjan narratiivisessa analyysissä. Narratologia on jäänyt minulle – huolimatta aiemmista kirjallisuustieteen opinnoistani – melko vieraaksi osa-alueeksi. Keskeisten käsitteiden (tarina, kertomus, narratiivisuus) määrittelyjen etsimisen ja vertailun lisäksi myös analyysimenetelmän valinta vaatiikin melko paljon aikaa. Valitsin lopulta teemojen ja käsitteiden kautta jäsentyvän analyysin. Sen avulla kerronnasta voidaan analysoida mm. päähenkilön näyttäytymistä suhteessa kertomuksen tapahtumiin: onko päähenkilö esimerkiksi niiden aikaansaaja vai kohde. (Hänninen 2018, 203.)

Päädyin menetelmävalintaani poissulkemalla: tutkimuskysymykseni tuo analyysin keskiöön luontevasti päähenkilön. Analyysimenetelmän valintaa puolsi myös vertaistuki yhdistävänä sisältötekijänä. Vertaistueksi kirjoitetuissa kertomuksissa päähenkilön roolin tarkastelu suhteessa tapahtumiin tuntuisi tuottavan esimerkiksi juonianalyysia paremmin vastauksia tutkimuskysymykseeni. PM-koulutuksessa ehdotettu kertomusrakenteesta tuttu juonimalli (alkukäännelö-alku-käännelö-loppu) ei toteutunut selkeänä kovinkaan monessa sarjan julkaisussa.

4.2 Toimija – kokija - kohde

Tukeudun analyysissäni David Hermanin semanttisten roolien erittely -asteikkoon. Asteikko ja roolien määrittelyt pohjautuvat Robert Van Valinin (1993) malliin. Liukuva asteikko osoittaa

kertojan roolin suhteessa tapahtumiin: äärimmäisenä vasemmalla rooli on aktiivisin (toimija), äärimmäisenä oikealla passiivisin (kohde). Toimija on tapahtumien käynnistävä voima, ensisijaisesti liikkeellepanija. Kohde on puolestaan [muiden toimijoiden] käynnistämien tapahtumien kohde. Toimijan ja kohteen välissä asteikolla on neljä muutakin roolia. Hermanin mukaan tapahtumien narratiivia ei ole ilman toimijaa ja kohdetta. (Herman 2002/204, 150; 152-153; 161.) Näiden roolien olisi siis pakko olla mukana analyysissäni. Koko asteikon käyttö ei tuntunut mielekkäältä näin suppeassa tutkielmassa, toisaalta toimija/kohde tuntui liian karkealta jaolta. Täydentäjäksi valitsin asteikolta kokijan (experiencer) (Herman 2002/204; 153; 161). Lähettiläiden kirjoittamat Tositarinat ovat vertaistuellisia, omaelämäkerrallisia kertomuksia. Tämän perustella voisi olettaa, että päähenkilön pitäisi olla suhteessa tapahtumiin myös kokijana, ei pelkästään toimijana tai kohteena.

Kun etsin esimerkkejä Hermanin asteikon käytöstä pohtiessani sen soveltuvuutta aineistooni, löysin Heli Vihottulan väitöskirjan. Vihottula käytti Hermanin asteikkoa supistettuna (toimija, kohde ja kokija sekä sen neljä alakategoriaa), aineistona olivat erityisen traumaattisen tapahtuman kokeneiden aikuisten kertomukset. Vihottula tutki mm. haastateltavan asettumista toimijan rooliin kertomuksissa ja kertojan siirtymistä kohti toimijuutta. (Vihottula 2015, tiivistelmä; 88-90; 114-117; 196.). Väitöskirjaan tutustuminen vahvisti käsitystäni Hermanin asteikon käyttökelpoisuudesta Tositarinoita-analyysiin. Asteikko tuntui sopivalta myös Hermanin muun teoretisoinnin puitteissa: Herman edustaa luonnollista narratologiaa, jossa on mm. ehdotettu yhteistä teoriaa kirjallisten teosten ja arkielämän kertomusten¹⁰ analysointiin ja tulkintaan. Hän on myös hahmotellut kerronnallisuudelle neljä ulottuvuutta, joista yksi on [kertomusten] kokemuksellisuus.¹¹ (Herman 2009, 14; Hyvärinen 2010, 131; 142).

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa edetään usein induktiivisesti, yksittäisistä havainnoista yleisempiin väitteisiin (Eskola & Suoranta 2014, 83). Tämä kuvaa myös omaa työskentelyäni. Tositarinoita-julkaisut olivat minulle erittäin tuttuja entuudestaan; koodaamista varten luin ne tietysti huolellisesti uudelleen. Merkitsin joka kertomuksen jokaiseen tekstikappaleeseen

---

¹⁰ Olen tietoinen siitä, että arkielämän kertomusten voidaan ajatella viittaavan nimenomaan puhe-/keskustelutilanteisiin. Olen huomionut myös sen, että Vihottulan aineistona olivat tutkimusta varten tehdyt haastattelut.

¹¹ Laajemmin mallista ks. Herman 2009. Luonnollisen narratologian sekä Hermanin kerronnallisuuden määrittelyn kritiikkiä: esimerkiksi Hyvärinen 2010, 142-143; 148-150.

päähenkilön¹² roolin: toimija/kokija/kohde. Huomioin merkinnöissäni myös roolimutokset kesken kappaleen. Koodaamisen tein itsenäisesti, sitä voidaan siis pitää täysin subjektiivisena. Näin on asianlaita usein laadullisessa tutkimuksessa (Eskola & Suoranta 2014, 82; 138; 142-147.). Koodausta voidaan pitää myös liian ylimalkaisena, koska tein sen kappaletasolla¹³. Tähän oli syynsä: lausetason/sanataason koodaus ja analysointi olisivat olleet liian laajoja lähestymistapoja huomioonottaen tutkielman suppeus. Toisaalta halusin käydä läpi jokaisen kertomuksen voidakseni tarkastella sarjaa analyysissä myös kokonaisuutena.

Jokainen lähettiläs valitsi kirjoittamisen tietystä aiheesta ja/tai tapahtumasta. Vertaistukikertomuksille oli aiheesta riippumatta määritetty reunaehdoiksi toivo ja voimaannuttava loppu. Halusin selvittää, mitä voimaannuttava loppu tarkoittaa päähenkilön roolin näkökulmasta. Tämän vuoksi tarkastelin kertomusten lopetuksia erillisinä. Erityisesti minua kiinnosti, voiko vertaistuellisessa kertomuksessa päähenkilö olla lopussa kohde suhteessa tapahtumiin. Selvittelin myös erikseen kohde-kappaleiden määrää: kuinka yleinen voi olla päähenkilön kohde-positio, kun reunaehtona on toivo? Kertomusten alku + loppu -yhdistelmät saivat uskoakseni näkyviin sen, miten kirjoittamisessa on toteutunut koulutuksessa opastettu alku-käänneloppu -rakente.

Kahdeksassa kertomuksessa päähenkilö on aloituksessa kokija (6/11 kertomusta: AG1, EK1, EK2, HJ1, KH, KK) tai toimija (2/11: KH, MK). Kolmessa kertomuksessa päähenkilön roolissa tapahtuu muutos aloituskappaleessa: kokija/toimija (KR; HJ2) sekä toimija/kokija (AG2).

KOKIJA: Suomen sanat ja niiden rikas ilmaisu toimii kuin siltana Suomeen – ehkä en olekaan niin kaukana, vaikka olenkin muilla mailla. (HJ1)

TOIMIJA: Työskentelyni kansainvälisen muuton parissa alkoi vuonna 2011. Työ tuntui heti omalta! Monien muiden tapaa ajauduin tavallaan vahingossa alalle. Varsinaista koulutusta ei tuolloin ollut, opin käytännössä työssä. Myöhemmin kävin kursseja työperäiseen muuttoon liittyen. (KH)

KOKIJA/TOIMIJA: Jokainen ulkomaankokemus on uniikki. Kuinka kukin kunkin maan kokee, riippuu mm. persoonallisuudesta, taustasta, arvoista ja elämäntilanteesta. Kannattaa lähteä matkaan avoimin mielin ja muodostaa omat näkemykset maasta ajan kanssa, paikan päällä. (HJ2)

---

¹² Analyysissäni päähenkilö tarkoittaa minä-kertojaa. Kertojan käsitteestä narratologiassa ks. esimerkiksi Margolin (23.5.2012/26.1.2014) Käsitteet päähenkilö, minä ja kertoja ovat narratologiassa erillisiä analyysin ja tutkimuksen kohteita, ne jäävät tutkielmani ulkopuolelle.

¹³ Herman puhuu analyysin tekemisestä kappale- tai lausetasolla (Herman 2002/2004; 149)

TOIMIJA/KOKIJA: Kun isän lähtö alkoi näyttää todennäköiseltä, olin jo ehtinyt Suomeen kesälomalle. Toisinkin olisi voinut käydä. Olin arponut kuukausitolkulla pitäisikö lähteä yksin Suomeen. Pelkäsin, etten ehtisi nähdä isää enää. (AG2)

Kertomusten loppujen yleisimmät roolit: kokija (5/11: EK1, EK2, KK, SK, AG2) ja toimija (3/11: HJ1, HJ2, AG1). Kolmessa kertomuksessa tapahtuu lopussa roolimuuotos: kokija/toimija (KH, KR) sekä kokija/kohde/kokija (MK).

KOKIJA: Nostan kirjahyllyyn valokuvan isästä lomamatkalla Kreikassa 1970-luvulla. Äkkiä ikävä onkin hiukan helpompi kantaa. (AG2)

TOIMIJA: Ulkosuomalaisten sanasuosikeista inspiroituneena kaavailin reseptin, jolla voi testata ulkomaantuttavuuksien ja ehkä omankin suomi-kestävyyden: (HJ1)

KOKIJA/TOIMIJA: Toivoa on. On tärkeää, että on sinut itsensä ja toiveidensa kanssa, ja osaa tarvittaessa myös luopua. (KR)

Yleisin aloitus+lopetus -yhdistelmä on kokija+kokija (4/11: EK1, EK2, KK, SK), seuraavaksi yleisin on kokija+toimija (2/11: AG1, HJ1). Kokija/toimija + kokija/toimija on aloitus+lopetus -yhdistelmänä yhdessä kertomuksessa (KR). Kahdessa kertomuksessa aloituksessa päähenkilö on toimija, mutta lopetus sisältää muutoksen (MK: kokija/kohde/kokija; KH: kokija/toimija). Kahdessa kertomuksessa aloituskappale sisältää muutoksen päähenkilön roolissa (HJ2: kokija/toimija; AG2: toimija/kokija), mutta lopetuskappaleessa ei ole muutosta (HJ2: toimija; AG2: kokija). Tämä oli yllättävä havainto. Lähtökohtaisesti olin ajatellut vertaistuellisuuden, toivon ja voimaannuttavan lopun toteutuvan kirjoittamisessa yleisimmin kohde+toimija -roolimuuotoksen kautta.

Aloitus: KOKIJA + KOKIJA: Onneksi en etukäteen tiennyt, kuinka kauan kestää oppia uutta kieltä. Se nimittäin voi kestää – ja aivan liian pitkään, jos minulta kysytään. [...]

Lopetus: KOKIJA: Ja sitten jonakin päivänä ymmärrän sanan tai lauseen, joka vielä viime viikolla oli täysin käsittämätön. Seuraavana päivänä ymmärrän jotakin muuta. Se luo uskoa, että joskus minäkin vielä puhua papatan tanskaa työpaikan kahvipöydässä – vaikka siihen ehkä kuluukin vielä jokin tovi. (KK)

Aloitus: KOKIJA + TOIMIJA: Missä ovat suomalaisessa lasten- ja nuortenkirjallisuudessa esikuvat lapsille, jotka viettävät elämänsä reissaten maasta toiseen tai elävät kahden kulttuurin kodeissa? Tai lapsille, joille suomalaisuus on yksi identiteetti muiden joukossa? [...]

Lopetus: TOIMIJA: Tässä muutamia ideoita: Miina ja Manu muuttavat taas, Tatu ja Patu ummikkoina ulkomailla, Suomen lasten trooppiset eläinsadut, Onneli ja Anneli ikuisen kesän maassa ja Risto Rappääjä – se tunne kun kukaan uudessa koulussa ei osaa lausua nimeäsi. (AG1)

Tositarinoita-sarjan kertomuksissa päähenkilö on hyvin harvoin kohde suhteessa tapahtumiin. Yksikään kertomuksista ei ala tai pääty pelkästään kohde-kategoriaan luokiteltavissa olevalla osiolla. Ylipäättään puhtaasti kohde-kategoriaan luokiteltavia kappaleita esiintyy vain neljässä

kertomuksessa (AG1, AG2, KR, SK). Näiden kertomusten aiheina ovat ulkosuomalaisuuden aiheuttamat tai sen kehystämät elämän kriisi- ja kipupisteet kuten isän kuolema, lapsettomuus, yksinäisyys/oman yhteisön puuttuminen uudessa asuinympäristössä ja vanhemmuuden haasteet.

4.3 Tositarinoita-sarja: teemoittelu ja tyypittely

Tositarinoissa toteutuvat analyysini perusteella vertaistuki, toivo ja voimaannuttava loppu, vaikka päähenkilöiden roolit ovat keskenään erilaisia suhteessa tapahtumiin. Kirjoittaminen vertaistuen välineenä ei siis automaattisesti pakota päähenkilöä/minä-kertojaa aktiivisen toimijan rooliin suhteessa tapahtumiin edes kertomusten lopussa.

Päätin tehdä aineistosta myös teemoittelua ja tyypittelyä. Halusin löytää päähenkilön roolin lisäksi kirjoittamisen piirteitä, jotka luonnehtisivat tämän tyyppistä ulkosuomalaisille suunnattua vertaistukea. Teemoittelussa nostetaan esiin tutkimusongelmaa valaisevia teemoja aineistosta. Tavoitteena on pystyä vertailemaan tiettyjen teemojen esiintymistä. (Eskola & Suoranta 2014, 175-176.) Kun peilaa Tositarinoita-aineistoa tutkimusongelmaa vasten on löydettävissä kolme teemaa: 1. Opastava 2. Lohduttava 3. Rohkaiseva. Teemat vastaavat kirjoittamisen näkökulmasta kysymykseen, millainen ulkosuomalaisten vertaistuen väline on kirjoittaminen. Teemojen otsikointi oli haastavaa: Opastavan tilalla voisi olla otsikkona neuvova ja rohkaisevan paikalla kannustava. Kaikkein haasteellisinta oli löytää kakkosteemalle otsikko: yksittäinen sana, joka kuvaisi parhaiten vertaistuellista kirjoittamista elämän kipu- tai kriisipisteistä. Lohduttavan tilalla voisikin olla vaikkapa hoitava, puhdistava tai myötätunteva. Pitkään työtötsikkona oli tunteikas, mutta se ei ollut samassa sijamuodossa kuin kaksi muuta otsikkoa. Tunteva olisi voinut olla kieliopillisesti oikein, mutta se kuulosti omaan korvaani oudolta.

Teemoittelun jälkeen aineisto voidaan narratiivisessa analyysissä ryhmitellä ja tiivistää tyypeiksi. Ne kuvaavat aineistoa parhaimmillaan yhtä aikaa laajasti ja taloudellisesti. Tyypittelyssä voi tarkastella tyyppillisiä tai tyyppillisestä poikkeavia tapauksia aineistossa. Tyypejä voi muodostaa useilla tavoilla. (Eskola & Suoranta 2014, 182-183.) Teemoitteluun sekä toimijakokija-kohde –analyysiin pohjautuen muodostin Tositarinoita-aineistosta kolme tyyppikertomusta:

1. Opetuskertomus. Neuvoja ja ohjeita liittyen mm. kansainväliseen muuttoon (KH), lasten äidinkielen ylläpitoon (AG1) tai synnyinmaan ja uuden asuinmaan juhlaperinteiden yhteensovittamiseen (MK). Vertaisasiantuntijuus ja vertaistuki on konkreettisinta ja käytännönläheisintä.
2. Emootiokertomus. Avointa kuvausta mm. isojen elämänvalintojen tekemisestä ja kriiseistä selviytymisestä. Vertaistuki tunteiden jakamista ja vaikeiden asioiden käsittelyä. (AG2, KR, SK, HJ1).
3. Muutoskertomus. Keskiössä mm. sopeutumisvaikeuksista selviytyminen, kielimuurin ylittäminen, uuden yhteisön löytäminen. Kertomuksia elämän helpottumisesta, kun uuden arjen käynnistysvaikeudet ovat enimmäkseen ohi. Vertaistukena tavallisten ulkosuomalaisten onnistumiskertomukset kohderyhmää laajasti koskettavissa haasteissa (EK1, EK2, HJ2, KK).

Tyypikertomukset voisi varmasti otsikoida toisinkin: esimerkiksi emootiokertomus voisi yhtä hyvin olla selviytymis- tai eläytymiskertomus. Muutoskertomus puolestaan voisi olla otsikoltaan vaikkapa menestys- tai onnistumiskertomus.

Koska kertomuksien piirteet eivät ole tarkkarajaisia, tyypittely on haasteellista. Voi perustellusti pohtia, olisivatko muutoskertomus ja opetuskertomus yhdistettävissä samaan tyyppiin jollain muulla otsikolla. Esimerkiksi kertomus jouluperinteistä (MK) saattaisi yhtä hyvin olla muutoskertomus. Lasten äidinkielen taitoon keskittynyt kertomus (AG1) voisi olla myös emootio- tai opetuskertomus. Kertomus Kanadaan asettumisesta (SK) saattaisi oikeastaan edustaa mitä tyypikertomusta tahansa: Opetuskertomukseksi sen voi määritellä mm. uuteen yhteisöön ja asuinmaahan asettumisen vinkkien puolesta. Myös muutoskertomus olisi sopiva luonnehdinta: kokeilujen kautta, ajan myötä, päähenkilö juurtuu uuteen kotimaahansa. Emootiokertomustyypittelyä perustelen sillä, että vaihtelevista ja ristiriitaisistakin tunteista kirjoitetaan tässä avoimesti.

Tyypittelystä tekevät haasteellista myös keskinäiset erot mm. kerronnan keinoissa. Suosituimpia suomen kielen sanoja maailmalla (HJ1) menee tyypittelyssäni emootiokertomuksiin alkuosansa vuoksi: Äidinkielen tärkeys ja sanojen mukanaan kantamat kulttuuriset merkitykset ovat varmasti tuttuja pohdintoja monelle ulkosuomalaiselle.

Tarkastelin tyyppikertomuksien alkuja ja loppuja myös toimija/kokija/kohde -analyysia vasten. Opetuskertomusten alussa päähenkilö on yleisemmin toimija, emootiokertomuksissa kokija. Opetuskertomusten lopussa päähenkilön rooli on useammin toimija, emootiokertomuksissa puolestaan kokija. Muutuskertomukset eroavat kahdesta muusta tyypistä selkeästi. Päähenkilön rooli on kokija niin alussa kuin lopussakin. Poikkeuksen tekee HJ2: Alussa päähenkilön rooli muuttuu kokijasta toimijaksi, lopussa rooli on toimija.

5 LOPUKSI

Henkilökohtaisissa ulkosuomalaisblogeissani syntyi sivutuotteena vertaistukea. Olin tyytyväinen saadessani tuntemattomilta lukijoilta palautetta, kun jokin kirjoitukseni oli antanut vastauksia, nostanut pintaan muistoja ulkosuomalaisuudesta tai herättänyt tunteita. Kokemusteni pohjalta kiinnostuin kirjoittamisesta ulkosuomalaisten vertaistuen välineenä. Tositarinoita-aineisto löytyi puolestaan työni kautta: Perhe maailmalla -projektin lähettiläiden eli vapaaehtoisten ulkosuomalaisten kirjoittamat yksitoista vertaistuellista kertomusta.

Koska tutkielmani on aineistolähtöinen, erityisesti aineistooni liittyen vuorottelivat ilahtumisen ja tuskastumisen tunteet: Aineistoni osoittautui liian mittavaksi suhteessa tutkielman laajuuteen, mutta mikä tahansa rajaus olisi todennäköisesti pakottanut muuttamaan tutkimuskysymystäni. Vielä hyvin myöhäisessä työvaiheessa jouduin puntaroimaan Tositarinoita-aineiston käytön tutkimuseettisiä näkökohtia. Lähettiläille tekemäni kysely toi esiin tutkielmani kannalta erittäin hyödyllistä kirjoittajien näkökulmaa. Kyselyn työprosessissa tekemäni valitettava virhe aiheutti kuitenkin tuskastumista ja varjosti vastausten hyödyntämistä.

Tarkastelin Tositarinoita-sarjaa kirjoitetun vertaistuen välineenä eri näkökulmista. Kirjoittajien ja projektin tavoitteet eivät olleet aivan identtiset, mutta kertomuksissa toteutui vertaistuellisuus. Sarjassa pakollisina reunaehtoina olivat lisäksi ulkosuomalaisuus, toivo ja voimaannuttava loppu. Lähettiläät saivat vapaasti valita kertomuksen rakenteen, kerronnan keinot ja aiheen. Kaksi ensin mainittua vaihtelivat, aiheet olivat sen sijaan melko samansuuntaisia. Sarjan pääteemat – ulkosuomalaisidentiteetti, kielimuuri ja kulttuurierot sekä sopeutuminen (resilienssi) – noudattelivat kohderyhmän sisältötoiveita ja omien ulkosuomalaisblogieni teemoja. Tosin blogeissani oli aina myös mukana paluumuutto, joka puuttui kokonaan aiheena Tositarinoista. Tositarinoita-sarja voisi olla tutkimusaiheena useammassakin oppiaineessa. Kirjoittamisen oppiaineessa kiinnostus suuntautuu tietysti kirjoittamiseen, ja tutkimuskysymykseni toi kuin itsestään menetelmäksi narratiivisen analyysin. Analysoin Tositarinoita-julkaisuja itsenäisinä ja sarjaa kokonaisuutena David Hermanin semanttisten roolien erittely -asteikolla. Analyysi oli tutkielmatyön kiinnostavin osuus: Ennako-oletukseni päähenkilön roolista suhteessa tapahtumiin osoittautuivat oikeastaan kaikilta osiltaan virheellisiksi!

Vertaistuellisuus, toivo ja voimaannuttava loppu toteutuivat kirjoittamisessa, vaikka yleisin alku+loppu -yhdistelmä ei ollutkaan etukäteisoletukseni mukainen kohde+toimija. Kohde oli itse asiassa päähenkilöiden harvinaisin rooli – päinvastoin kuin olin otaksunut. Yllättävien havaintojen joukkoon kuuluu myös se, että alkukappaleissa päähenkilö oli valtaosin kokija tai toimija.

Saadakseni mahdollisimman laajasti havaintoja aineistosta käytin myös teemoittelua ja tyyppitelyä. Tyyppittelyyn liittyy kysymyksiä ja rajoituksia. Niistä huolimatta uskon, että muodostamani tyyppikertomukset avaavat osaltaan kirjoittamista ulkosuomalaisten vertaistuen välineenä. Tyyppikertomukset voisivat antaa pohjaa tällaisen verkkovertaistukimuodon kehittämiseksi muillekin kuin ulkosuomalaisten kohderyhmälle. Tyyppikertomukset voisivat toimia myös viitteellisinä malleina kirjoittajille, joita kiinnostaa omaelämäkerrallinen kirjoittaminen ulkosuomalaisuuden tai paluumuuton näkökulmasta.

Tositarinoita-sarjan kaltaisena ei ole aiemmin toteutettu verkkovertaistukea ulkosuomalaisille. Tositarinoista saatuja oppeja ja kokemuksia voitaisiinkin varmasti hyödyntää myös tulevaisuudessa suunniteltaessa vertaistuen muotoja ja sisältöjä: huumorikaan ei ole poissuljettua!

Kirjoittaminen ulkosuomalaisten vertaistuen välineenä ei aiheena tyhjentynyt tutkielmassani. Aihepiiriin liittyviä tutkimuskohteita voisivat olla esimerkiksi kirjoittamisprosessi (mm. vertaistuellisten kertomusten ohjattu kirjoittaminen), julkaisu ympäristön (kerrontatilanne) vaikutus, editorin rooli tällaisessa ohjatussa omaelämäkerrallisessa kirjoittamisessa sarjakokonaisuuden sekä yksittäisen julkaisun näkökulmasta (mallikertomus) jne. Aihepiirin mahdollisissa jatkotutkimuksissa huomion voisi suunnata myös vastaanottoon, kohderyhmän näkökulmaan. Kyselytulosten mukaan lähettiläät kokivat saaneensa mahdollisuuden kirjoittaa itselleen ajankohtaisista ja tärkeistä aiheista ja/tai kokeilla omaelämäkerrallista kirjoittamista. Tositarinoita-julkaisut saivat kävijäanalytiikan perusteella erittäin runsaasti sivuvierailuja. Myös sivuvierailujen kestot olivat huomattavasti blogin keskiarvoa pidempiä. (Google Analytics 2021.) Laajemmassa tutkimuksessa kirjoittamista vertaistuen välineenä voisi tarkastella sekä kirjoittajien että kohderyhmän näkökulmista: Mikä tai mitkä tekijät selittävät Tositarinoiden suosiota? Onko selitys vertaistuen onnistunut muotoilu suhteessa kohderyhmän tarpeisiin, kirjoittajien valitsemat aiheet – vai otsikossa olleen Tositarinoita-sanana herättämä kiinnostus?

LÄHTEET

Perhe maailmalla -projekti

Ei-julkiset aineistot

Hankesuunnitelma 2019

Tarvekartoitus kohderyhmälle 2018

Kysely Tositarinoita-lähettiläille 2022

Kävijäanalytiikka 2019-2021(Google Analytics)

Perhe maailmalla -projektipäällikkö Milla Holmbergin haastattelu helmikuu 2022.

Vertaisasiantuntijoiden koulutusaineistot 2020; 2021

Julkiset aineistot

Projektin blogi (2019-2021) perhemaailmalla.fi/blogi

Verkkosivu: perhemaailmalla.fi (2020-)

Perhe maailmalla -blogi: Tositarinoita-sarja

Gustafsson, A. 21.4.2021. Tositarinoita: Miina ja Manu muuttavat taas. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/tositarinoita-suomen-kielen-yllapito/>

Gustafsson, A. 13.10.2021. Tositarinoita: Isä tulikin mukana. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/tositarinoita-isa-tulikin-mukana/>

Hernesniemi Abi Khlaed, K. 12.5.2021. Tositarinoita: Kansainvälinen työperäinen liikkuvuus ammattina. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/tositarinoita-relokaatiokoordinaattori/>

Kantola, S. 6.10.2021. Tositarinoita: Ulkomaasta kotimaaksi. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/ulkomaasta-kotimaaksi/>

Kaukua, M. 26.11.2020. Tositarinoita: Joulukuukautilla – maassa maan tavalla vai omia perinteitä kunnioittaen? Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/tositarinoita-joulukuukautilla/>

Koukkari, E. 10.12.2020. Tositarinoita: ”Haluatko muovikassin?” Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/tositarinoita-haluatko-muovikassin/>

Koukkari, E. 14.4.2021. Tositarinoita: Kukkia, kahvia ja kinastelua. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/tositarinoita-arjen-iloja/>

Kääpä, K. 17.12.2020. Tositarinoita: Kun kamala kouluruotsi pelastaa. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/tositarinoita-kun-kamala-kouluruotsi-pelastaa/>

Jalanka, H. 3.12.2020. Tositarinoita: Suosituimpia suomen sanoja maailmalla. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/tositarinoita-suosituimpia-suomen-sanoja-maailmalla/>

Jalanka, H. 10.2.2021. Tositarinoita: Vaali hyvää suhdetta asuinmaahasi. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/tositarinoita-vaali-suhdetta-asuinmaahasi/>

Rasmussen, K. 14.1.2021. Tositarinoita: Kun haikara kiertää kaukaa. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/tositarinoita-kun-haikara-kiertaa-kaukaa/>

Perhe maailmalla -blogi: muut aineistot

Andreasson, K. 11.12.2019. Kolumni: Pimeys ja kukkivat puut. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/kolumni-pimeys-ja-kukkivat-puut/>

Orphanou, J. Paluumuuttajan vuosi -sarja

5.2.2021. Takapihalta luistinradalle – paluumuuttajan ensimmäinen talvi. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/paluumuuttajan-ensimmainen-talvi/>

28.4.2021. Perheen (paluu)muuttopäätös – itsestäänselvyys vai harkinnan arvoinen mahdollisuus. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/perheen-paluumuutto/>

15.9.2021. Vuosi paluumuutosta: toinenkin jalka kynnyksen yli. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/vuosi-paluumuutosta/>

24.11.2021. Paluumuutto ja identiteetti – katse sisäänpäin. Haettu 28.1.2022 osoitteesta <https://perhemaailmalla.fi/paluumuutto-ja-identiteetti/>

Muut blogiaineistot

Andreasson, K. Ulkosuomalaisblogit

2010-2012. Vuonon varrelta. Haettu 7.3.2022 osoitteesta <http://vuononvarrelta.blogspot.com>

2016-2017. Olá Campinas. Haettu 7.3.2022 osoitteesta <http://olacampinas.blogspot.com>

2018-2019. Iltalennolla Intiaan. Haettu 7.3.2022 osoitteesta <http://iltalennollaintiaan.blogspot.com>

Muut lähteet

Aineistonhallinnan käsikirja. Tunnisteellisuus ja anonymisointi. Päiväämätön verkkosivu.

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, Tampereen yliopisto. Haettu 2.3.2022 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistonhallinta/tunnisteellisuus-ja-anonymisointi/>

Eskola, J. & Suoranta, J. 2014. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 10. painos. Tampere: Vastapaino.

Heikkinen, H. 2018. Kerronnallinen tutkimus. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (170-187). Jyväskylä: PS-kustannus.

Herman, D. 2002/2004. *Story Logic. Problems and Possibilities of Narrative*. Lincoln: University of Nebraska Press.

Herman, D. 2009. *Basic Elements of Narrative*. Hoboken: Wiley-Blackwell.

- Hietala, O. & Rissanen, P. 2015. Opas kokemusasiantuntijatoiminnasta. Kuntoutussäätiö & Mielenterveyden Keskusliitto. Haettu 27.12.2021 osoitteesta <https://www.mtkl.fi/uploads/2020/09/f27fa53c-kokemusasiantuntijaopas.pdf>
- Hyvärinen, M. Kertomuksen tutkimus. Päiväämätön verkkosivu. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, Tampereen yliopisto. Haettu 7.3.2022 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/teoreettis-metodologiset-viitekehukset/kertomuksen-tutkimus/>
- Hyvärinen, M 2010. Eletty kertomus ja luonnollinen narratologia. Teoksessa M. Hatavara, M. Lehtimäki & P. Tammi (toim.) *Luonnolliset ja luonnottomat kertomukset* (131-157). Helsinki: Gaudeamus.
- Hänninen, V. 1999. Sisäinen tarina, elämä ja muutos. Väitöstutkimus. Tampereen yliopisto, Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos. Tampere: Tampereen yliopisto. Haettu 27.12.2021 osoitteesta <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67873/951-44-5597-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Hänninen, V. 2018. Narratiivisen tutkimuksen käytäntöjä. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (188-208). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kosonen, M., Laaksonen, S-M., Terkamo-Moisio, A. & Rydenfelt, H. 2018. Sosiaalinen media ja tutkijan etiikka. Etiikka.fi. Haettu 22.3.2022 osoitteesta <https://etiikka.fi/tutkimusetiikka/sosiaalinen-media-ja-tutkijan-etiikka/>
- Kosonen, P. 2014. Luova omaelämäkerrallinen kirjoittaminen – itsetuntemusta kirjoittamisen opetukseen. Teoksessa E. Karjula (toim.) *Kirjoittamisen taide ja taito* (97-121). Jyväskylä: Atena.
- Kukkonen, N. 2015. Kohtaamisia sanojen äärellä: hyvinvointia senioreiden sanataideryhmästä. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Haettu 27.12.2021 osoitteesta https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/46256/URN_NBN_fi_jyu-201506092253.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Kvs-säätiö. 2021 Perhe maailmalla -projekti. Haettu 27.12.2021 osoitteesta <https://kansanvalistusseura.fi/projektit/perhe-maailmalla-2019-2021>
- Margolin, U. 23.5.2012/Revised: 26.1.2014 Narrator. Haettu 19.3.2022 osoitteesta <https://www.lhn.uni-hamburg.de/node/44.html>
- Mäkelä, M., Björninen, S., Hämäläinen, V., Karttunen, L., Nurminen, M., Raipola, J. & Rantanen, T. 2020. Johdanto #varokertomusta! Teoksessa M. Mäkelä, S. Björninen, V. Hämäläinen, L. Karttunen, M. Nurminen, J. Raipola & T. Rantanen (toim.) *Kertomuksen vaarat — Kriittisiä ääniä tarinataloudessa* (13–21). Tampere: Vastapaino.

- Parviainen, H. 2009. ”Nämä tunteet on hyvä muistaa” Kirjoittaminen ja vuorovaikutus adoptiolapsen odotusta käsittelevissä blogeissa. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Haettu 27.12.2021 osoitteesta <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/23238/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201004151532.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Rauhala, M. & Vikström, T. 2014. Storytelling työkaluna. Helsinki:Talentum
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Narratiiviset tarkastelutavat. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 27.12.2021 osoitteesta https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_6_4.html
- Saarinen, V. 2008. Anna minulle toivoa, kirjoitan siitä elämän. Verkkokirjoittaminen paniikkihäiriöstä kärsivien tukena. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Haettu 27.12.2021 osoitteesta https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/18921/URN_NBN_fi_jyu-200808275687.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Tilastokeskus 11a8 -- Maahan- ja maastamuutto kansalaisuuden, syntyperän ja kielen mukaan, 1990-2020. Päiväämätön verkkosivu. Tilastokeskuksen maksuttomat tilastotietokannat. Haettu 27.12.2021 osoitteesta https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vrm_muutl/statfin_muutl_pxt_11a8.px
- Tilastokeskus. Päiväämätön verkkosivu. Tietoa tilastostoista/käsitteet: Perhe. Määritelmä 1. Haettu 27.12.2021 osoitteesta <http://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html>
- Torkki, J. 2014. Tarinan valta: kertomus luolamiehen paluusta. Helsinki: Otava.
- Vihottula, H. 2015. ”En suostu yksinkertaisesti häviämään ihmisten silmistä” Kertomuksia traumaattisesta kokemuksesta selviytymisestä. Väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis 2110. Haettu 23.3.2022 osoitteesta <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98118/978-951-44-9954-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

LIITE

Liite 1

Kysely Tositarinoita-lähettiläille

11.1.2022 palautekysely Perhe maailmalla -vertaisasiantuntijatoiminnasta: Tositarinoita-lähettiläät
Pakolliset kentät merkitään asteriskilla (*) ja ne tulee täyttää lomakkeen lähettämiseksi.

ODOTUKSET JA TAVOITTEET

1. Olitko ollut mukana vapaaehtoistoiminnassa tai toiminut vertaisasiantuntijana ennen Perhe maailmalla -projektia? Kyllä/En
2. Millaisia odotuksia tai tavoitteita sinulla oli etukäteen Perhe maailmalla -vertaisasiantuntijatoiminnalle?
3. Voisitko tämän projektin kokemusten perusteella ajatella osallistuvasi jatkossa vapaaehtoistointaan tai toimivasi vertaisasiantuntijana? Kyllä/En
4. Voit halutessasi kommentoida edellistä vastaustasi

KIRJOITTAMINEN JA JULKAISEMINEN LÄHETILÄS-ROOLISSA

5. Oletko julkaissut aiemmin (ennen Tositarinoita/Perhe maailmalla -blogi) henkilökohtaisia, omiin kokemuksiisi pohjautuvia tekstejä painettuna tai verkossa? * Kyllä/En
6. Oletko julkaissut Tositarinoita/Perhe maailmalla jälkeen jossain muussa kanavassa henkilökohtaisia, omiin kokemuksiisi sisältöjä? * Kyllä/En
7. Voit halutessasi kertoa julkaisuistasi tarkemmin
8. Olisitko kiinnostunut jatkossa jossain vaiheessa julkaisemaan henkilökohtaisia, omiin kokemuksiisi tekstejäsi esimerkiksi blogissa tms. kanavassa? * Kyllä/En/En osaa sanoa
9. Oletko kiinnostunut omaelämäkerrallisesta kirjoittamisesta? * Kyllä/En/En osaa sanoa
10. Voit halutessasi kommentoida edellisiä vastauksiasi
11. Miten valitsit aiheen Tositarinoita-julkaisuusi*
12. Miksi valitsemasi aihe oli sinulle tärkeä? *
13. Millaisia odotuksia sinulla oli Tositarinoita-lähettiläänä kirjoittamiseen ja julkaisemiseen liittyen? *
14. Oletko osallistunut kirjoittamiskoulutukseen (esimerkiksi lyhytkurssi)? * Kyllä/En
15. Millaiselle kirjoittamiskurssille olet osallistunut?
16. Saitko Perhe maailmalla -projektin tarjoamasta koulutuksesta/valmennuksesta tarpeeksi tukea tarinan kirjoittamiseen? * Kyllä/En
17. Voit halutessasi kommentoida edellistä vastaustasi: Millaista tukea tai millaisia neuvoja olisit toivonut?

JULKAISUPROSESSI JA PALAUTE

18. Kerrottiinko tarinasi julkaisuprosessista (aikataulut, editointi, julkaisun markkinointi jne.) tarpeeksi etukäteen? * Kyllä/En/En osaa sanoa
19. Oliko julkaisuprosessi kokonaisuudessaan (aikataulut, editointi, julkaisun markkinointi) mielestäsi selkeä ja toimiva? * Kyllä/Ei/En osaa sanoa
20. Miten julkaisuprosessia olisi voitu kehittää?

21. Oletko jakanut oman Tositarinoita-julkaisusi esimerkiksi somessa?
22. Oletko jakanut toisten vertaisasiantuntijoiden Tositarinoita-julkaisuja Vastaa seuraaviin väittämiin vertaisasiantuntijana toimimisesta esimerkiksi somessa? Kyllä/En
23. Saitko palautetta Tositarinoita-julkaisustasi? Kyllä/En
24. Voit halutessasi kommentoida edellisiä vastauksiasi
25. Vastaa seuraaviin väittämiin vertaisasiantuntijana toimimisesta (1 =Täysin eri mieltä, 5 = Täysin samaa mieltä)
- Vertaisasiantuntijana toimiminen oli minulle mielekästä
  - Koen, että minua ja työpanostani arvostettiin
  - Sain riittävästi tunnustusta toiminnastani
  - Yhteydenpito projektin puolelta oli liian vähäistä/riittävää/liiallista (voit kommentoida vastauksiasi alla)
  - Koen Perhe maailmalla -vertaisasiantuntijatoiminnan hyödyttäneen ulkosuomalaisia
26. Vapaa sana: ruusuja, risuja, ajatuksia, kommentteja, palautetta...